

Վ Ճ Ի Ռ
Հ Ա Ն ՈՒ Ն Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ ՈՒ Թ Յ Ա Ն

23.11.2012թ.

ք.Երևան

ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանը

Սահմագահությամբ՝ դատավոր
Քախտուղարությամբ՝
Մասնակցությամբ՝

Ա. Մելքումյանի
Ա. Գալիկյանի

Հայցվորի
ներկայացուցիչ՝

Կ. Մեժլումյանի

/փաստաբանական գործունեության արտքնազիր թիվ 110/

Պատասխանողի
ներկայացուցիչ՝

Ա. Մաքևոսյանի

/անձնագիր՝ AE 0257343, տրված՝ 17.06.1999թ.-ին 037-ի կողմից/

Դռնբաց դատական նիստում քննելով քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության (ՀՎՀՀ՝ 02568394, պետական գրանցման համար թիվ 211.171.01863) ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի (ՀՎՀՀ՝ 01573524)՝ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու, տեղեկատվություն տրամադրելու և պարտավորեցնելու, դատական ծախսերի գումարի բռնագանձման պահանջների մասին.

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

Գործի դատավարական նախապատմությունը

«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության անունից փաստաբան Կարեն Մեժլումյանը հայցադիմում է ներկայացրել դատարան ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի՝ խնդրելով ճանաչել հայցվորի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը և պատասխանողին պարտավորեցնել տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունն առ այն, թե 2011թ.-ին աշխատակիցներն ըստ հաստիքացուցակների ինչքան են պարգևատրվել, ինչպես նաև բռնագանձել դատական ծախսերը:

Վերոհիշյալ հայցադիմումը ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի 27.07.2012թ.-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ, նշանակվել է նախնական քննության:

Քանի որ նախնական դատական նիստերի ընթացքում իրականացվել են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 149⁸ հոդվածով նախատեսված՝ գործը դատաքննության նախապատրաստելու ընթացքում կատարվող բոլոր գործողությունները, դատարանը 08.11.2012 թվականին կողմերի մասնակցությամբ ավարտված է համարել գործի նախապատրաստական քննության փուլը ու որոշում է կայացրել գործը դատաքննության նշանակելու մասին՝ անմիջապես անցնելով դատաքննության փուլ:

Գործի դատաքննությունն ավարտվել է 2012 թվականի նոյեմբերի 08-ին և 2012 թվականի նոյեմբերի 23-ին նշանակվել է վճռի հրապարակման օր:

Հայցվորի փաստարկները և իրավական դիրքորոշումը

Դատարան ներկայացրած հայցադիմումով հայցվոր «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության անունից փաստաբան Կարեն Մեժլումյանը հայտնել է, որ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությունը 29.05.2012թ-ին թիվ 171-ի 4 համարի գրությամբ հետևյալ բովանդակությամբ Տեղեկատվություն ստանալու հարցմամբ դիմել է «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի տնօրեն Վիկտոր Մարտիրոսյանին՝ տեղեկատվություն ստանալու հարցու, որտեղ նշել է. «Հարգելի պարոն Մարտիրոսյան,

Ղեկավարվելով ՀՀ Սահմանադրության 27 և 27.1 հոդվածների և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի դրույթներով՝ խնդրել է տրամադրել հետևյալ տեղեկությունները՝

1. Ստացել են արդյոք պարզատրումներ (պարզավճարներ, նվերներ «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցները 2011թ.-ին:

2. Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատրվել (ըստ հաստիքների) եւ ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով):

3. Որքա՞ն է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած դրամական պարզատրումների ընդհանուր գումարը,

4. Որքա՞ն է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած նվերներից յուրաքանչյուրի արժեքը և նվերների արժեքների ընդհանուր գումարը:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմանը պատասխան տրվում է այն ստանալուց հետո 5-օրյա ժամկետում: Ուստի, խնդրում եմ տեղեկություն ստանալու հարցումին պատասխանել օրենքով սահմանված ժամկետներում:

Նշված հարցմամբ առաջադրված հարցերի մի մասին պատասխան է տրվել պատասխանողի 01.06.2012թ. N1-01/151 գրությամբ:

Նշված փաստերը հաստատվում են 29.05.2012թ-ին թիվ 171-ի 4 հարցման և 01.06.2012թ. N1-01/151 պատասխանի օրինակներով:

Առջին հարցման թերի պատասխանը ստանալուց հետո 20.06.2012թ. թիվ 174-ի 2 հարցմամբ ԻԱԿ-ը կրկին դիմել է պատասխանողին հետևյալ հարցմամբ. «

Հարգելի պարոն Մարտիրոսյան,

2012թ.-ի մայիսի 29-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Ձեզ խնդրելով տրամադրել՝ հետևյալ տեղեկությունները.

1. Ստացել են արդյոք պարզատրումներ (պարզեավճարներ, նվերներ) «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցները 2011թ.-ին:

2. Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատրվել (ըստ հաստիքների) եւ ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով):

3. Որքան է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած դրամական պարգևատրումների ընդհանուր գումարը,

4. Որքան է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած նվերներից յուրաքանչյուրի արժեքը եւ նվերների արժեքների ընդհանուր գումարը»:

Սակայն Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը ստացել է թերի պատասխան, քանի որ չեն տրամադրվել Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի խնդրած՝ «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի՝ պարգևատրում ստացած աշխատակիցների և դրամական պարգևատրումների չափի մասին տեղեկությունները (2-րդ եւ 3-րդ հարցերի պատասխանները):

Ուստի, ղեկավարվելով ՀՀ Սահմանադրության 27 և 27.1 հոդվածների և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի դրույթներով՝ ևս մեկ անգամ խնդրել են տրամադրել բաց թողնված վերոնշյալ տեղեկությունները:

Նշված հարցմանն ի պատասխան ստացվել է պատասխանողի 02.07.2012թ. թիվ 1-01/160 գրությունը, որով տեղեկություն է տրվել նաև հարցման 3-րդ կետում նշված հարցման վերաբերյալ, սակայն հղում կատարելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին կետին և 199 հոդվածին մերժվել է հարցման 2-րդ կետով նախատեսված տեղեկատվության տրամադրումը, այն պատճառաբանությամբ, որ դա աշխատողի անձնական տվյալի վերաբերյալ տեղեկատվություն է:

Վկայակոչելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին, 3-րդ, դրույթները, Սահմանադրության 27 և 27.1 հոդվածները՝ հայցվորի ներկայացուցիչը նշել է, որ պատասխանողը տեղեկատվություն տնօրինող է, սակայն ի խախտումն Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված հայցվորի իրավունքների ու պատասխանողի պարտականության, չի տրամադրել 29.05.2012թ. և 20.06.2012թ. հարցումների 2-րդ կետով պահանջվող տեղեկատվությունն այն մասին, թե՛ «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի որ աշխատակիցներն են պարգևատրվել (ըստ հաստիքների) եւ ինչքան գումարով (ի նշ նվերով):

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին կետին և 199 հոդվածին հղում կատարելով 02.07.2012թ. գրությամբ տեղեկատվության տրամադրման մերժումը ևս անհիմն է, քանի որ տեղեկատվությունը պահանջվել է ըստ աշխատողների հաստիքների, այլ ոչ թե՛ անվանական, բացի այդ, աշխատողին տրամադրված պարգև կամ պարգևավճարի չափը ո՛չ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131 հոդվածի 1-ին մասով սահմանված՝ աշխատանքային հարաբերությունների հետ կապված և որոշակի աշխատողին վերաբերող՝ գործատուին անհրաժեշտ տեղեկություններ են (աշխատողի անձնական տվյալ) և ո՛չ էլ 199 հոդվածով սահմանված՝ աշխատողի աշխատավարձի և աշխատանքի այլ պայմանների վերաբերյալ տվյալներ է:

Այս հարցին անդրադարձել է նաև ՀՀ վարչական վերաքննիչ դատարանը, իր 07.11.2011թ. թիվ ՎԴ/0480/05/10 որոշմամբ, որի հիմնավորումները ՀՀ դատական օրենսգրքի 15 հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն հայցվոր կողմը վկայակոչել է որպես իրավական փաստարկ:

Վերը նշված որոշման բռնադակության վրա հիմնվելով՝ հայցվոր կողմը նշել է, որ վարչական վերաքննիչ դատարանը որպես անհատական տվյալ չի համարել հարցմամբ պահանջվող կոնկրետ անձանց պարգևատրելու վերաբերյալ տեղեկությունները, ուստի առավել ևս այդպիսին չի կարող լինել չկոնկրետացված անձի, զուտ հաստիքով, առանց անուն ազգանունի նշման անձի վերաբերյալ նույնաբովանդակ տեղեկությունը, որը ենթակա էր տրամադրման 5-օրյա ժամկետում, սակայն չի տրամադրվել:

Վերոգրյալներից ելնելով՝ հայցվորի ներկայացուցիչը դատարանից խնդրել է ճանաչել հայցվորի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը և պատասխանողին պարտավորեցնել տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունն առ

այն, թե 2011թ.-ին աշխատակիցներն ըստ հաստիքացուցակների ինչքան են պարզևատրվել, ինչպես նաև բռնագանձել դատական ծախսերը:

Գործի դատաքննության ընթացքում հայցվորի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ հայցադիմումի պատասխանը հիմնված է անվանական տվյալներով տեղեկատվություն չտրամադրելու փաստի վրա, սակայն հայցվոր կողմը պահանջել է տեղեկատվություն ոչ թե ըստ անվանական տվյալների, այլ՝ ըստ հաստիքների, իսկ հարցման մեջ, այնուհետև հայցադիմումում հստակ նշված է եղել, որ տեղեկատվությունը պահանջվում է ըստ հաստիքների ու նշված չի եղել տրամադրել ըստ անվանական:

Նշել է, որ պատասխանող կողմի՝ նոր գրությամբ դիմելու պահանջը, հայցվոր կողմի համար ընդունելի չէ, քանի որ ամեն ինչ հստակ նշվել էր հարցման գրության մեջ, իսկ գործի քննության ընթացքում հայցվոր կողմը նշել է, որ պահանջվող տեղեկությունը անվանական բնույթի չէ, քանի որ անհրաժեշտ է պահանջվող տեղեկությունը տրամադրել՝ ըստ հաստիքների միայն:

Հայտնել է, որ մշակույթ է ձևավորվել, որ երբ հայցվորը դիմում է դատարան՝ պահանջվող տեղեկատվություն դատական կարգով տրամադրելու խնդրանով, միայն այդ դեպքում է տեղեկատվություն տրամադրող անձը համաձայնվում տրամադրել տեղեկատվությունը, ուստի սույն հայցի իմաստը կայանում է նաև նրանում, որ այդ մշակույթը վերացվի ու կողմին տրամադրվի օրենքից բխող տեղեկատվությունը՝ առանց դատական միջամտության:

Նշել է, որ հայցվոր կողմին պատասխանող կազմակերպության տնօրենը առաջարկել է ներկայացնել նոր գրություն՝ հարցում, սակայն իրենք դրա անհրաժեշտությունն չեն տեսնում:

Պատասխանողի փաստարկները և իրավական դիրքորոշումը

Պատասխանող «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի կողմից դատարանին է ներկայացվել հայցադիմումի գրավոր պատասխան, որտեղ նշվել է, որ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությունը 29.05.2012թ. թիվ 171-ի 4 համարի և 20.06.2012թ. թիվ 174-ի 2 համարի հարցումներով դիմել էր պետական հիմնարկի տնօրեն Վիկտոր Մարտիրոսյանին՝ տեղեկատվություն ստանալու համար: Պետական հիմնարկի տնօրենի կողմից համապատասխանաբար 01.06.2012 թ. N 1-01/151 և 02.07.2012 թ. N 1-01/160 գրություններով տրամադրվել էր հայցվոր կողմից պահանջված տեղեկատվությունը:

Սակայն հասարակական կազմակերպությունը համարելով, որ տեղեկատվությունը տրամադրվել է թերի, դիմել է ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տեղեկատվություն տրամադրել պարտավորեցնելու մասին պահանջով:

Պատասխանող կողմի կարծիքով, հայցվորի պահանջը անհիմն է և ենթակա է մերժման, քանի որ հայցվոր կողմը հայցադիմումում նշում է, որ պատասխանողը, լինելով տեղեկատվություն տնօրինող, չի տրամադրել 29.05.2012թ. և 20.06.2012թ. հարցումների 2 կետով պահանջվող տեղեկատվությունն այն մասին, թե «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի որ աշխատակիցներն են պարզևատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքան գումարով (ինչ նվերով):

Հայցվորի այս պնդումը չի համապատասխանում իրականությանը, քանի որ 02.07.2012թ. պետական հիմնարկի տնօրենը հայցվորին հասցեագրված N 1-01/160 գրությամբ նշել էր, որ պետական հիմնարկի բոլոր աշխատողները (թվով 17 հոգի) 2011 թվականի ավարտին ստացել են միայն դրամական պարզևատրում պետական հիմնարկի աշխատողների հաստիքացուցակի համամասնությամբ՝ ընդհանուր 1994740 ՀՀ դրամի չափով: Եթե հայցվոր կողմին չի բավարարել տեղեկությունը կամ անհրաժեշտ էր առավել մանրամասն տեղեկություններ պետական հիմնարկի աշխատողների պարզևատրման և դրա չափի վերաբերյալ, ապա այն չպետք է դիտել որպես պատասխանողի կողմից տրված թերի տեղեկություն կամ պատասխանողի կողմից չտրամադրված տեղեկություն:

Նշեմ նաև, որ պետական հիմնարկի տնօրենի կողմից տրված տեղեկությունը հիմնարկի աշխատողների պարզատման վերաբերյալ չի կարող թերի լինել և համարվել ապօրինաբար չտրամադրված տեղեկություն, քանի որ պատասխանողի կողմից տրամադրվել է տեղեկություն հայցվորի կողմից 20.06.2012թ. հարցումների 2-րդ կետի վերաբերյալ, այլ հարց է, որ հայցվորը համարում է այն ապօրինաբար չտրամադրված տեղեկություն:

Անդրադառնալով հայցվորի այն պնդմանը, ըստ որի՝ հարցումների 2-րդ կետով պահանջվող տեղեկությունը պետք է տրամադրվեր պարզատմված աշխատողների ոչ թե անվանական, այլ ըստ հաստիքների նշումով, նշել է, որ հարցման 2-րդ կետով շարադրված նախադասության, այն է. «Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատմվել (ըստ հաստիքների) և ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով)», բովանդակությունից հստակ երևում է, որ խոսքը վերաբերում է աշխատողների պարզատմման վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրմանը անվանական իմաստով, չնայած անվանական բառանշում չի եղել, բայց և չի նշանակում, որ այն վերաբերում է զուտ հաստիքային նշագրմամբ պարզատմման վերաբերյալ տեղեկության տրամադրմանը, քանի որ պատասխանողը չէր կարող տրամադրել պետական հիմնարկի աշխատողների դրամական կամ նվերով պարզատմման վերաբերյալ տեղեկատվություն նրանցից յուրաքանչյուրի համար առանձին-առանձին միայն հաստիքային նշագրմամբ: Դա կարող էր լինել պետական հիմնարկի աշխատողների պարզատմման անվանական տվյալներ համապատասխան հաստիքներով նրանցից յուրաքանչյուրի համար առանձին պարզատմման չափերով: Ինչը և կլիներ տրամաբանական: Այս պարագայում պատասխանողը տրամադրել է տեղեկատվություն միայն հաստիքային ցուցակով նախատեսված աշխատողների համար՝ նշելով համապատասխան հաստիքացուցակի համամասնությամբ պարզատմման մասին, որը, համապատասխան գրությամբ տեղեկացրել էր հայցվորին:

Նշել է նաև, որ հայցվորի՝ պետական հիմնարկի պարզատմված աշխատողների ըստ հաստիքների նշումով պահանջվող տեղեկության տրամադրման վերաբերյալ տեսակետը հակասում է իր կողմից 20.06.2012թ. թիվ 174-ի 2-րդ կրկնակի հարցման վերաբերյալ պատասխանողին ուղղված գրությամբ արտահայտված այն տեսակետին, որտեղ նշում է, մեջբերում են. «...Սակայն Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը ստացել է թերի պատասխան, քանի որ չեն տրամադրվել Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի խնդրած «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի՝ պարզատմում ստացած աշխատակիցների և դրամական պարզատմողների չափի մասին տեղեկությունները (2-րդ և 3-րդ հարցերի պատասխանները)»:

Հայտնել է, որ հայցվորի կողմից հայցադիմումում արված այն արտահայտությունը, որը վերաբերում էր պետական հիմնարկի աշխատողների պարզատմման վերաբերյալ ոչ անվանական նշագրմամբ տեղեկատվության տրամադրմանը (ըստ հայցվորի տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվեր ոչ անվանական՝ անուն ազգանունով, այլ ըստ հաստիքների) խոսում է այն մասին, որ հայցվորը իրեն հարմար տարբերակով է մեկնաբանում իր կողմից պատասխանողին հասցեագրված հարցումների 2-րդ կետով շարադրված նախադասությունը:

Նշել է նաև, որ պարզատմումը պետական հիմնարկում եղել է ոչ թե ըստ հաստիքների, այլ եղել է ըստ աշխատողների կատարած աշխատանքի, այսինքն՝ պարզատմում ստացել է ոչ թե հաստիքը, այլ անձը, աշխատողը, հետևաբար՝ հայցվորի կողմից հարցման 2-րդ կետով շարադրված նախադասության («Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատմվել (ըստ հաստիքների) և ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով)») «ովքե՞ր» բառը անձնական դերանուն է, որը վերաբերում է անձին, անհատին, ցույց է տալիս թե ում է ուղղված խոսքը, այլ ոչ թե ինչին է ուղղված այն: Ըստ հայցվորի, այն ուղղված է զուտ հաստիքին: Հաստիքը դա անձ չէ, այն պատասխանում է ինչ հարցին, հետևաբար «ովքե՞ր են պարզատմվել» բառակապակցությունը վերաբերում է անձին, թե անձը ինչ հաստիք է զբաղեցնում և ինչ գումարով է պարզատմվել: Ուստի հայցվորի կողմից քերականական ոչ ճիշտ մեկնաբանումն արդեն իսկ կարող է տարբերությունների տեղիք հանդիսանալ: Այս ամենից պարզ է դառնում, որ հայցվորը վերը նշված նախադասությունը մեկնաբանում է

իրեն հարմար տարբերակով, չնայած որ նախադասությունները պետք է հասկանալ և մեկնաբանել իր տառացի նշանակությանը համապատասխան:

Վկայակոչելով ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածը՝ նշել է, որ պետական հիմնարկի տնօրենը, հանդիսանալով պաշտոնատար անձ, հայցվորին չի տրամադրվել տեղեկատվություն հարցման 2-րդ կետի վերաբերյալ, քանի որ ինչպես ՀՀ Սահմանադրությամբ, այնպես էլ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի համապատասխան հոդվածները թույլ էին տալիս չտրամադրելու այն՝ հաշվի առնելով վերնշված օրենսդրական ակտերի պահանջները:

Վկայակոչելով ՀՀ Սահմանադրության 23 և 43 հոդվածները, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածը՝ հայտնել է, որ այդհոդվածի բովանդակությունից հստակ երևում է, որ տեղեկատվության տրամադրումը մերժվում է, եթե դա հանդիսանում է նաև մարդու անձնական և ընտանեկան գաղտնիք, ուստի պետական հիմնարկի աշխատողների պարզևատրման վերաբերյալ տեղեկատվությունը նույնպես համարվում է մարդու կամ քաղաքացու անձնական կյանքի բաղկացուցիչ մաս:

Հայցվորը հայցադիմումի մեջ նշել է, մեջբերում. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին կետին և 199 հոդվածին հղում կատարելով 02.07.2012թ. գրությամբ տեղեկատվության տրամադրման մերժումը ևս անհիմն է, քանի որ տեղեկատվությունը պահանջվել է ըստ աշխատողների հաստիքների, այլ ոչ թե՝ անվանական, բացի այդ, աշխատողին տրամադրված պարզևր կամ պարզևավճարի չափը ոչ , աշխատանքային օրենսգրքի 131 հոդվածի 1-ին մասով սահմանված՝ աշխատանքային հարաբերությունների հետ կապված և որոշակի աշխատողին վերաբերող՝ գործատուին անհրաժեշտ տեղեկություններ են (աշխատողի անձնական տվյալ) և ոչ էլ 199 հոդվածով սահմանված՝ աշխատողի աշխատավարձի և աշխատանքի այլ պայմանների վերաբերյալ տվյալներ»:

Այսինքն, հայցվորը պարզևատրման վերաբերյալ տվյալներ չի համարում ոչ աշխատողի անձնական տվյալները, ոչ էլ աշխատավարձի վերաբերյալ տվյալները, հետևաբար՝ պատասխանող կողմն անհիմն է համարում հայցվորի նմանատիպ մեկնաբանությունները հետևյալ հիմնավորմամբ.

Ունի, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 11 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության նորմերը պետք է մեկնաբանվեն դրանցում պարունակվող բառերի և արտահայտությունների տառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով սույն օրենսգրքի պահանջները ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131 հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ աշխատողի անձնական տվյալները աշխատանքային հարաբերությունների հետ կապված և որոշակի աշխատողին վերաբերող գործատուին անհրաժեշտ տեղեկություններն են:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին կետ սահմանում է, աշխատողի անձնական տվյալները փոխանցելիս գործատուն պարտավոր է պահպանել հետևյալ պահանջները.

1) աշխատողի անձնական տվյալները չհայտնել երրորդ անձանց՝ առանց աշխատողի գրավոր համաձայնության,...

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 199 հոդվածի համաձայն՝ աշխատողի աշխատավարձի և աշխատանքի այլ պայմանների վերաբերյալ տվյալները տրամադրվում կամ հրապարակվում են միայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ Նախատեսված դեպքերում կամ աշխատողի համաձայնությամբ:

Հայցվորը պարզևատրումը չի համարում աշխատավարձի և աշխատանքի այլ պայմանների վերաբերյալ տվյալներ, սակայն աշխատանքային օրենսգրքի 178 հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է. «Աշխատավարձը ներառում, է հիմնական աշխատավարձը և գործատուի կողմից աշխատողին իր կատարած աշխատանքի դիմաց տրված լրացուցիչ վարձատրությունը», իսկ աշխատանքային օրենսգրքի 195 հոդվածի համաձայն աշխատանքի վարձատրության տեսակ է համարվում լրացուցիչ աշխատավարձը, որի մեջ մտնում է նաև պարզևատրումը:

Հետևաբար, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի վերնշված հոդվածների տառացի մեկնաբանությամբ պարզ է դառնում, որ հայցվորի կողմից պարզևատրումը կամ պարզևատրման չափի վերաբերյալ տփայլները ոչ այլ ինչ են, քան աշխատավարձի վերաբերյալ տփայլներ:

Հայցվոր կողմը ցանկություն էր հայտնել տեղեկություն ստանալ վերը նշված հարցման 2-րդ կետով պետական հիմնարկի աշխատողների (ըստ հաստիքների) պարզևատրման և դրա չափի վերաբերյալ և նա ստացել է այդ տեղեկատվությունը:

Նշել է, որ հայցվոր կողմը որպես իրավական փաստ նշում է նաև ՀՀ վարչական վերաքննիչ դատարանի 07.11.2011թ. թիվ ՎԳ/0480/05/10 որոշումը, ուստի պատասխանող կողմն առարկել է և համարել է սույն գործի հետ որևէ առնչություն չունեցող իրավական փաստարկ, քանի որ վարչական վերաքննիչ դատարանը կայացրել է նման որոշում բողոք բերած անձի կողմից «Անհատական տվյալների մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով հայցվոր տեղեկությունը անհատական տփայլ հանդիսանալու հանգամանքը չհիմնավորվելու պատճառով:

«Անհատական տվյալների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ անհատական տվյալը դա ֆիզիկական անձին վերաբերող փաստերի, դեպքերի, հանգամանքների մասին ցանկացած տփայլ այնպիսի տեսքով, որը թույլ է տալիս կամ կարող է թույլ տալ նույնականացնել անհատի ինքնությունը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131 հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ աշխատողի անձնական տվյալները աշխատանքային հարաբերությունների հետ կապված և որոշակի աշխատողին վերաբերող՝ գործատուին անհրաժեշտ տեղեկություններն են:

Այստեղ նպատակները տարբեր են, անհատական տվյալը որևէ կապ չունի անհատի աշխատանքային հարաբերությունների հետ, այն կոչված է նույնականացնել անհատի ինքնությունը:

Խոսքը այստեղ վերաբերում է ոչ թե անհատական տվյալներին, այլ որ պետական հիմնարկի աշխատողների պարզևատրման վերաբերյալ տեղեկատվությունը համարվում է առաջին հերթին անձի, քաղաքացու անձնական կյանքի բաղկացուցիչ մաս, և երկրորդ՝ աշխատողի անձնական, ինչպես նաև աշխատավարձի և աշխատանքի այլ պայմանների վերաբերյալ տվյալներ, որը սահմանվում է աշխատանքային օրենսգրքի 134-րդ և 199-րդ հոդվածներով, հետևաբար՝ պետական հիմնարկի տնօրենը չէր կարող տրամադրել հիմնարկի աշխատողների պարզևատրման վերաբերյալ տեղեկատվություն նրանցից յուրաքանչյուրի համար առանձին, քանի որ բացակայում էր պետական հիմնարկի աշխատողների պարզևատրման և պարզևատրման չափի վերաբերյալ հայցվորին տեղեկատվություն տրամադրելու համաձայնությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և հիմք ընդունելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածը՝ պատասխանող հիմնարկի տնօրենը դատարանից խնդրել է հայցվորի պահանջը՝ իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու և «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տեղեկատվություն տրամադրել պարտավորեցնելու մասին, ամբողջությամբ մերժել:

Գործի դատաքննության ընթացքում պատասխանողի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ իրենք պատրաստ են տրամադրել տեղեկատվությունը՝ դրա ճիշտ ձևակերպման դեպքում միայն, եթե իհարկե հայցվորը հրաժարվի իր պահանջից:

Իսկ երբ դատարանը պարզաբանել է, որ անհրաժեշտ տեղեկատվությունն արդեն իսկ դատական նիստում, հայցադիմումով պարզաբանվել է հայցվորի ներկայացուցչի կողմից, ու միայն պահանջի կատարման դեպքում՝ հայցվորը կհրաժարվի պահանջից, պատասխանողի ներկայացուցիչն ընդգծել է, որ իր վստահորդ իրավաբանական անձի տնօրենը հայտնել է, որ հայցով պահանջվող տեղեկատվությունն իրենք տրամադրել չեն կարող, քանի որ բացակայում է առանձին՝ այդ մասին գրավոր հարցումը, քանի որ միայն այդ դեպքում պարզ կլինի, թե ինչպիսի տեղեկատվություն է դա ու հնարավոր է արդյոք այն տրամադրել, թե՛ ոչ:

Պատասխանողի ներկայացուցիչը նշել է, որ եթե հայցվոր կողմը տեղեկատվությունը պահանջում է ըստ հաստիքների, առանց անհատական տվյալների բացահայտման, ապա իրենք պատրաստ են տրամադրելու այդ տեղեկությունը, սակայն միայն այն դեպքում, երբ

կողմը հայցից հրաժարվի, որից հետո իրենք կտրամադրեն պահանջվող տեղեկատվությունը՝ ըստ հաստիքների, ոչ կոնկրետ աշխատակիցների անունները լուսարանելու:

Հայտնել է, որ եթե դատարանը գտնի, որ պետք է տեղեկատվությունը տրամադրվի առանց անվանական ու ըստ հաստիքների, ապա իրենք կտրամադրեն այն, իսկ կողմը չի ցանկանում հաշտվել,

Նշել է, որ եթե հայցվոր կողմը երաշխիքներ կտա, որ կբավարարվի միայն պահանջվող տեղեկատվությունն ըստ հաստիքների ստանալով, ապա իրենք հաշտության կզան ու ավելացնելու բան չունի:

Գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը

1. «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 29.05.2012թ.-ի գրությամբ հարցում է կատարվել «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին՝ խնդրելով տրամադրելու տեղեկատվություն՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

1. ստացել են արդյոք պարզատրումներ (պարզապահանջներ, նվերներ) այդ հիմնարկի աշխատակիցները 2011թ.-ին,

2. Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքան գումարով (ի՞նչ նվերով),

3. Որքա՞ն է կազմել հիմնարկի աշխատակիցների ստացած դրամական բարձրատրումների ընդհանուր գումարը,

4. Որքա՞ն է կազմել հիմնադրկի աշխատակիցների ստացած նվերներից յուրաքանչյուրի արժեքը և նվերների արժեքների ընդհանուր գումարը:

2. «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 01.06.2012թ. գրությամբ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությանը տրամադրվել է 29.05.2012թ. գրությամբ բարձրացված 1-ին և 4-րդ հարցերով պահանջվող տեղեկատվությունները:

3. «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 20.06.2012թ.-ի գրությամբ կրկին հարցում է կատարվել «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին՝ խնդրելով տրամադրելու դեռևս 29.05.2012թ. գրության 2-րդ և 3-րդ կետերով բարձրացված հարցերի պատասխանները:

4. «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 02.07.2012թ. գրությամբ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությանը տրամադրվել է 29.05.2012թ. գրությամբ բարձրացված 3-րդ հարցով պահանջվող տեղեկատվությունը, իսկ 2-րդ հարցով բարձրացված խնդրանքը մերժվել է «Տեղեկատվության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին մասի և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 199 հոդվածի իրավական նորմերի հիմքով, ինչպես նաև հիմք ընդունելով այն փաստը, որ բացակայում է պետական հիմնարկի առանձին աշխատողների 2011 թվականին ստացված պարզատրումների վերաբերյալ տեղեկությունները տրամադրելու օրենքով սահմանված համաձայնությունը:

5. «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության ու «Մեժլումյան և Պետրոսյան փաստաբանական գրասենյակ» ՍՊ ընկերության միջև 20.08.2012թ. կնքվել է փաստաբանական ծառայություններ մատուցելու մասին պայմանագիր, ըստ որի՝ պայմանագրով նախատեսված՝ «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի դեմ նարկայացվող՝ իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու ու տեղեկատվություն տրամադրելու պարտավորեցնելու պահանջի մասին գործով մատուցվող ծառայությունների դիմաց պետք է վճարվեր 127.000 ՀՀ դրամ գումար: Նշված պայմանագրի հիման վրա կողմերը 20.08.2012թ. կազմել ու հաստատել են ծառայությունների մատուցման հաշիվը:

6. Ըստ 20.08.2012թ.-ի վճարման քիվ 109 հանձնարարականի՝ Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից «Մեժլումյան և Պետրոսյան փաստաբանական գրասենյակ» ՍՊ ընկերության հաշվին փաստացի փոխանցվել է 127.000 ՀՀ դրամ գումար՝ ըստ 20.08.2012թ. կողմերի միջև կնքված պայմանագրի:

Դատարանի իրավական վերլուծությունները

Դատարանը, ուսումնասիրելով գործի հանգամանքները և ներկայացված ապացույցները, յուրաքանչյուր ապացույց գնահատելով գործում եղած բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ, գտավ, որ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի՝ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու, տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու, դատական ծախսերի գումարի բռնագանձման պահանջների մասին հայցը ենթակա է բավարարման մասնակի՝ ելնելով հետևյալ պատճառաբանություններից.

Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչպես նաև պետական այլ մարմինների առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունք:

Յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքները և ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով պաշտպանելու իրավունք:

Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչպես նաև իրեն ներկայացված մեղադրանքի հիմնավորվածությունը պարզելու համար հավասարության պայմաններում, արդարության բոլոր պահանջների պահպանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրապարակային քննության իրավունք:

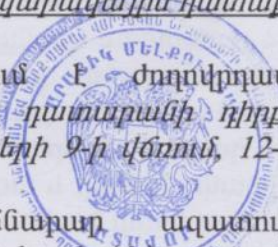
ՀՀ Սահմանադրության 42 հոդվածը ամրագրում է. «Սահմանադրությամբ ամրագրված մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքները և ազատությունները չեն բացառում օրենքներով և միջազգային պայմանագրերով սահմանված այլ իրավունքներ և ազատություններ:

Յուրաքանչյուր ոք ազատ է կատարելու այն, ինչ արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները և ազատությունները: Ոչ ոք չի կարող կրել պարտականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Համաձայն «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի ու «Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» Միջազգային դաշնագրի (16 դեկտեմբեր 1966թ.) 14-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ բոլոր անձինք հավասար են դատարանների առջև, ինչպես նաև յուրաքանչյուր ոք, երբ որոշվում են նրա քաղաքացիական իրավունքներն ու պարտականությունները կամ նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք:

Արդար դատաքննության իրավունքը կատարվում է ժողովրդավարական հասարակությունում (Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դիրքորոշումը՝ արտահայտած Էյրին ընդդեմ Իռլանդիայի, 1979թ. հոկտեմբերի 9-ի վճռում, 12-14 էջեր և Այթ-Մուհուրն ընդդեմ Ֆրանսիայի գործերով, 28.10.1998թ.):

Համաձայն «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի՝ յուրաքանչյուր ոք, ում սույն Կոնվենցիայով ամրագրված իրավունքներն ու ազատությունները խախտվում են, ունի պետական մարմինների առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի իրավունք, նույնիսկ եթե խախտումը կատարել են ի պաշտոնե գործող անձինք:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը բազմիցս նշել է՝ 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը յուրաքանչյուրի համար երաշխավորում է իր քաղաքացիական իրավունքներին և պարտականություններին առնչվող հայցով դատարան դիմելու իրավունք: Այդ դրույթը մարմնավորում է «դատարանի իրավունքը», որում դատարան դիմելու իրավունքը, այն է՝ քաղաքացիական գործով դատարանում հայց հարուցելու իրավունքը, հանդիսանում է այդ իրավունքի մի մասը միայն:

Դատական վարույթի արդար, հրապարակային և արագ բնութագրիչները արժեք չեն ունենա, եթե հիշյալ գործընթացներին ընթացք չի տրվում:

Քաղաքացիական գործերով արդարադատություն իրականացնելիս իրավունքի գերակայություն գոյություն ունենալ չի կարող, եթե դատարան դիմելու իրավունքը չի ապահովվում (*inter alia (ի թիվս այլ դեպքերի՝ Գոլդերն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության, 1975թ. հունվարի 21-ի վճիռ, շարքեր A թիվ 18,16-18 էջեր, կետ 34 in fine, ինչպես նաև Զ-ն և այլոք ընդդեմ Միացյալ Թագավորության (GC), թիվ 29392/95, 91-93-րդ կետեր, ՄԻԵԿ 2001-Վ*):

Եվրոպայի խորհրդին Հայաստանի անդամակցելու պահից սկսած (2002թ. ապրիլի 26) Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքը պետք է հաշվի առնվի Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը մեկնաբանելիս:

Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ միջազգային պայմանագրերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են: Եթե վավերացված միջազգային պայմանագրում սահմանվում են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են այդ նորմերը:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսդրությունը հավասար հնարավորություններ է ընձեռում դատավարության կողմերին սեփական իրավունքները պաշտպանելու համար: Հայցի պաշտպանության դատավարական միջոցների տնօրինման ձևերը սահմանվում են դատական վեճի տնօրինման սկզբունքի հիման վրա, որի ուժով կողմերը որոշում են վեճի հետագա ընթացքն ու լուծման ճանապարհները՝ հայցի իրավունքի՝ պաշտպանության միջոցների տնօրինման միջոցով:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածը հստակ սահմանում է դատարան դիմելու իրավունքը, այն է՝ շահագրգիռ անձն իրավունք ունի սույն օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դատարան՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ պայմանագրով նախատեսված իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի պաշտպանության համար:

Նույն օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանությունը, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված գործերի ենթակայությանը համապատասխան, իրականացնում է դատարանը:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53 հոդվածի վերլուծությունից հետևում է, որ դատարանը գործի քննության ընթացքում կայացնում է ըստ էության դատական ակտ միայն այն դեպքերում, երբ վերջինիս կողմից ուսումնասիրվում են գործի հանգամանքները և ներկայացված ապացույցները, երբ յուրաքանչյուր ապացույց գնահատվում է գործում եղած բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՀՀ դատական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածը ուղղակի սահմանում է, որ դատարաններն արդարադատությունն իրականացնում են Սահմանադրությանը, ՀՀ վավերացված միջազգային պայմանագրերին և օրենքներին համապատասխան:

ՀՀ դատական օրենսգրքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական պաշտպանության իրավունք, նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող զրկվել հավասարության պայմաններում և արդարության բոլոր պահանջների պահպանմամբ իրավասու, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրապարակային քննության իրավունքից:

Դատաքննության ողջամիտ ժամկետը այդ դատաքննության արդարացիության գրավականներից մեկն է:

Ողջամիտ ժամկետի սկզբունքը ունի լայն պայմանագրային, ինչպես նաև սովորաբային բնույթ և կիրառություն: Որպես այդպիսի սովորաբային բնույթի ցուցադրում կարելի է վկայակոչել Մարդու իրավունքների Եվրոպական կոմիտեի, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի բազմաթիվ նախադեպեր (*inter alia (ի թիվս)*՝ *Bagetta case (Baggetta Case, 96 ILR, 465)*, *Martins Moreira Case (Martins Moreira Case, 96 ILR, 498)*, *Vernillo v France (Vernillo v. France, 96 ILR, 585)* գործեր):

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը երեք ու կես տարի դատական գործընթացը ողջամիտ ժամկետի խախտում համարվեց (*Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դիրքորոշումը՝ արտահայտած Vernillo v. France գործով*):

Հետևապես, դատարանը գտնում է, որ սույն քաղաքացիական գործով պահպանվել է ողջամիտ ժամկետի սկզբունքը և գործի դատաքննությունն իրականացվել է ողջամիտ ժամկետներում՝ ելնելով գործի համար էական նշանակություն ունեցող փաստերի ամբողջական, օբյեկտիվ և բազմակողմանի քննությունն ապահովելու անհրաժեշտությունից, իսկ դատավարական ժամկետների ընթացքը պայմանավորվել է գործով հաշտություն կնքելու ու անհրաժեշտ այլ դատավարական գործողություններ կատարելու անհրաժեշտությամբ:

Վերոգրյալ միջազգային, սահմանադրական և ներպետական օրենսդրական իրավական նորմերի վերլուծությունը թույլ է տալիս կատարել այն եզրահանգումը, որ անձի դատական պաշտպանության իրավունքն ունի ներպետական՝ սահմանադրությամբ և օրենքով, ինչպես նաև միջազգային նորմերով հստակ ընդգծված պաշտպանություն:

Տվյալ պարագայում, դատավարության հայցվոր կողմը, օգտվելով վերը նշված իրավական նորմերով իրեն ընձեռված օրենքով չարգելված իրավունքի պաշտպանության՝ դատարան դիմելու իրավունքից, դիմել է դատարան՝ իր իրավունքը պատասխանողի կողմից խախտվելու փաստի հիմքով տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու, դատական ծախսերը հատուցելու պահանջներով, ուստի դատարանը պետք է պարզի, թե առկա է արդյոք հայցվորի նման իրավունք, թե՛ ոչ, և միաժամանակ, խախտվել են արդյոք ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրությամբ սահմանված կողմի իրավունքները, թե՛ ոչ, բխում է արդյոք վերջինիս պահանջները ներպետական իրավական, մասնավորապես՝ քաղաքացիաիրավական նորմերից, թե՛ ոչ, և դատաքննությամբ վերջինս ապացուցել է արդյոք իր կողմից վկայակոչված փաստերի իրավական հիմնավորվածությունը, թե՛ ոչ, և միայն այդ դեպքում հնարավոր կլինի բավարարել պահանջները, ինչն իրավաչափ կդիտվի միայն, եթե դատաքննությամբ հաստատվի, որ հայցվոր կողմի պահանջները հիմնավոր են և բխում են գործով առկա իրավահարաբերությունները կարգավորող, գործող միջազգային, սահմանադրական և ներպետական օրենսդրական իրավական նորմերով սահմանված իրավական դրույթներից:

Գործի դատաքննությամբ դատարանը պարզել է, որ դատավարության կողմերի միջև ծագած վեճն ըստ էության կարգավորվում է տեղեկատվություն տրամադրելու, տեղեկատվության ազատության հարաբերությունները կանոնակարգող իրավական ակտերի պահանջներով, սակայն մինչ դրանց ուսումնասիրությունը գործով էական է պարզել իրականում տեղի ունեցած փաստական հանգամանքները՝ դրանց հիման վրա պահանջի վերաբերյալ օբյեկտիվ դիրքորոշում արտահայտելու ու իրավական ակտի այս կամ այն պահանջի կիրառելիությունը որոշելու նպատակով:

Այսպես, գործի դատաքննությամբ ու ներկայացված փաստերով դատարանը պարզել ու հաստատված է համարել, որ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 29.05.2012թ.-ի գրությամբ հարցում է կատարվել «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին՝ խնդրելով տրամադրելու տեղեկատվություն՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

1. Ստացե՞լ են արդյոք պարզատրումներ (պարզեցվածքներ, նվերներ) այդ հիմնարկի աշխատակիները 2011թ.-ին,

2. Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքան գումարով (ի՞նչ նվերով),

3. Որքա՞ն է կազմել հիմնարկի աշխատակիցների ստացած դրամական կարգապահությունների ընդհանուր գումարը,

4. Որքա՞ն է կազմել հիմնադրկի աշխատակիցների ստացած նվերներից յուրաքանչյուրի արժեքը և նվերների արժեքների ընդհանուր գումարը:

Ի կատարումն վերը նշված հարցման՝ «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 01.06.2012թ. գրությամբ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությանը տրամադրվել է 29.05.2012թ. գրությամբ բարձրացված 1-ին և 4-րդ հարցերով պահանջվող տեղեկատվությունները:

Սակայն «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 20.06.2012թ.-ի գրությամբ կրկին հարցում է կատարվել «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին՝ խնդրելով տրամադրելու դեռևս 29.05.2012թ. գրության 2-րդ և 3-րդ կետերով բարձրացված հարցերի պատասխանները, քանի որ դրանք չեն տրամադրվել:

Մինչդեռ «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 02.07.2012թ. գրությամբ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպությանը տրամադրվել է 29.05.2012թ. գրությամբ բարձրացված միայն 3-րդ հարցով պահանջվող տեղեկատվությունը, մասնավորապես՝ նշվել է, որ հիմնարկի բոլոր աշխատակիցները 2011 թվականի ավարտին ստացել են միայն դրամական պարգևատրում հիմնարկի աշխատողների հաստիքացուցակի համամասնությամբ՝ ընդհանուր 1.994.740 ՀՀ դրամ, իսկ 2-րդ հարցով բարձրացված խնդրանքը մերժվել է «Տեղեկատվության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին մասի և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 199 հոդվածի իրավական նորմերի հիմքով, ինչպես նաև հիմք ընդունելով այն փաստը, որ բացակայում է պետական հիմնարկի առանձին աշխատողների 2011 թվականին ստացված պարգևատրումների վերաբերյալ տեղեկությունները տրամադրելու օրենքով սահմանված համաձայնությունը:

Այսպես, դատարանն արձանագրում է, որ սույն գործով ներկայացված հայցային պահանջներին օբյեկտիվ իրավական գնահատական տալու համար, դատարանը նախ և առաջ անհրաժեշտ է համարում պարզելու այն իրավաբանական փաստերի շրջանակը, որոնք էական նշանակություն ունեն սույն քաղաքացիական գործի լուծման համար և ենթակա են պարզման գործի քննության ընթացքում, քանզի իրավաբանական նշանակություն ունեցող հենց այդ փաստերի համակցությունն էլ կկազմի սույն գործով ներկայացված հայցային պահանջի ապացուցման առարկան:

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերը դատարանը պետք է պարզի հարաբերությունները կանոնակարգող իրավական ակտերի ուսումնասիրությամբ, դատարանը հարկ է համարում վկայակոչել հարաբերությունները կանոնակարգող ներքոհիշյալ իրավական նորմերի պահանջները.

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ նաև Օրենք) 1-ին հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքը կարգավորում է տեղեկատվության ազատության հետ կապված հարաբերությունները, սահմանում է տեղեկատվության ապահովման բնագավառում տեղեկատվություն տնօրինողների իրավասությունը, ինչպես նաև տեղեկություններ ստանալու կարգը, ձևերը և պայմանները, իսկ 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական հիմնարկների, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպությունների, ինչպես նաև հանրային նշանակության կազմակերպությունների և դրանց պաշտոնատար անձանց վրա:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ մասի համաձայն՝ տեղեկատվության ազատության մասին օրենսդրությունը բաղկացած է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունից, սույն օրենքից և իրավական այլ ակտերից:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով տրված են օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունների նշանակությունները, մասնավորապես, ի թիվս այլ հասկացությունների, նշված են.

տեղեկատվության ազատություն՝ տեղեկությունն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փնտրելու և դա տեղեկատվություն տնօրինողից ստանալու իրավունքի իրականացում.

տեղեկություն՝ անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստացված և ձևավորված տվյալներ՝ անկախ դրանց տնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից (տեքստային, էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ձայնագրություններ, տեսագրություններ, լուսաժապավեններ, գծագրեր, սխեմաներ, նոտաներ, քարտեզներ).

տեղեկատվություն տնօրինող՝ տեղեկություններ ունեցող պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, պետական հիմնարկներ, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպություններ, ինչպես նաև հանրային նշանակության կազմակերպություններ և դրանց պաշտոնատար անձինք.

հարցում՝ տեղեկություն փնտրելու և (կամ) դա ստանալու նպատակով սույն օրենքով սահմանված կարգով տեղեկատվություն տնօրինողին ուղղված գրավոր կամ բանավոր դիմում:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնտրած տեղեկությանը և (կամ) դա ստանալու նպատակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու տեղեկատվություն տնօրինողին և ստանալու այդ տեղեկությունը, իսկ 3-րդ մասի համաձայն՝ տեղեկատվության ազատությունը կարող է սահմանափակվել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքով նախատեսված դեպքերում:

ՀՀ Սահմանադրության 23 հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի, որպեսզի հարգվի իր անձնական ու ընտանեկան կյանքը:

Առանց անձի համաձայնության նրա վերաբերյալ չի կարելի հավաքել, պահպանել, օգտագործել կամ տարածել այլ տեղեկություններ, քան նախատեսված է օրենքով: Արգելվում է անձին վերաբերող տեղեկությունների օգտագործումն ու տարածումը, եթե դա հակասում է տեղեկությունների հավաքման նպատակներին կամ չի նախատեսված օրենքով:

Յուրաքանչյուր ոք ունի պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում իրեն վերաբերող տեղեկություններին ծանոթանալու իրավունք:

Յուրաքանչյուր ոք ունի իր մասին ոչ հավաստի տեղեկությունների շտկման և իր մասին ապօրինի ձեռք բերված տեղեկությունների վերացման իրավունք:

Յուրաքանչյուր ոք ունի մամակագրության, հեռախոսային խոսակցությունների, փոստային, հեռագրական և այլ հաղորդումների գաղտնիության իրավունք, որը կարող է սահմանափակվել միայն օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով, դատարանի որոշմամբ:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի տեղեկատվություն տնօրինողը, բացառությամբ սույն հոդվածի 3-րդ մասում սահմանված դեպքերի, մերժում է տեղեկության տրամադրումը, եթե դա՝

- 1) պարունակում է պետական, ծառայողական, բանկային, առևտրային գաղտնիք.
- 2) խախտում է մարդու անձնական և ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը, այդ թվում՝ մամակագրության, հեռախոսային խոսակցությունների, փոստային, հեռագրական և այլ հաղորդումների գաղտնիությունը.
- 3) պարունակում է հրապարակման ոչ ենթակա նախնական քննության տվյալները.
- 4) բացահայտում է մասնագիտական գործունեությամբ պայմանավորված մատչելիության սահմանափակում պահանջող տվյալներ (բժշկական, նոտարական, փաստաբանական գաղտնիք).

5) խախտում է հեղինակային իրավունքը և (կամ) հարակից իրավունքները:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գրավոր հարցման մեջ նշվում է դիմողի անունը, ազգանունը, քաղաքացիությունը, բնակության, աշխատանքի կամ ուսումնական հաստատության գտնվելու վայրը: Գրավոր հարցումը պետք է ստորագրված լինի (իրավաբանական անձի դեպքում՝ դրա անվանումը, գտնվելու վայրը):

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դիմողը պարտավոր չէ հիմնավորել հարցումը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում պարունակվող բառերի և արտահայտությունների տառագի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի պահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չպետք է փոփոխվի դրա իմաստը:

Սույն գործի փաստերի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ դատարանը պարզել է, որ դատավարության կողմերի վեճը կայանում է գրավոր հարցմամբ պահանջված տեղեկատվությունը չտրամադրելու հարցի իրավաչափության շուրջ, հետևաբար՝ վերը նշված օրենքով սահմանված հոդվածներում պարունակվող իրավական նորմերում առկա բառերն ու արտահայտությունները վերլուծելով դրանց տառագի նշանակությամբ՝ տեղեկատվության տրամադրելու ու այն մերժելու հարցի իրավաչափությունը դիտարկելով ողջ իրավակարգավորման համատեքստում՝ դատարանն արձանագրում է, որ հայցը ենթակա է լուծման՝ նախ և առաջ ներքոհիշյալ էական նշանակություն ունեցող փաստերի հաշվառմամբ.

տեղեկատվություն փնտրողը տեղեկություններ ունեցող պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից, պետական հիմնարկներից, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպություններից, ինչպես նաև հանրային նշանակության կազմակերպություններից և դրանց պաշտոնատար անձանցից տեղեկությունն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փնտրելու և դա տեղեկատվություն տնօրինողից ստանալու իր իրավունքը (այսուհետ՝ նաև Իրավունք) պետք է իրականացնի տեղեկություն փնտրելու և (կամ) դա ստանալու նպատակով սույն օրենքով սահմանված կարգով տեղեկատվություն տնօրինողին ուղղված գրավոր կամ բանավոր հարցմամբ (դիմումով),

Իրավունքը, դրա իրականացման ազատությունը կարող է սահմանափակվել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքով նախատեսված դեպքերում, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված դեպքերում, բացառությամբ սույն հոդվածի 3-րդ մասում սահմանված դեպքերի, այսինքն՝ նաև այն դեպքում, երբ դա խախտում է մարդու անձնական և ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը, այդ թվում՝ նամակագրության, հեռախոսային խոսակցությունների, փոստային, հեռագրական և այլ հաղորդումների գաղտնիությունը.

Իրավունքը, դրա իրականացման ազատությունը տեղեկատվությունը տիրապտող անձը կարող է սահմանափակել վերը նշված հիմքերի առկայության դեպքում միայն:

Տվյալ դեպքում, «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 29.05.2012թ.-ի գրությամբ հայցված տեղեկատվությունը համապատասխանել է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին, իսկ տվյալ գրության 2-րդ կետով ներկայացված, ինչպես նաև «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից 20.06.2012թ.-ի գրությամբ կրկին պատասխանողից հայցված՝ «Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզևատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով)» հարցին ի պատասխան տեղեկատվություն տրամադրելու մասին խնդրանքը պատասխանող «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկը 02.07.2012թ. գրությամբ ամբողջությամբ մերժել է, քանի որ մերժման գրության մեջ հստակ նշվել է հետևյալը. «2-րդ կետի վերաբերյալ տեղեկատվություն չեմ կարող տրամադրել»՝ ելնելով «Տեղեկատվության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134 հոդվածի 1-ին մասի և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 199 հոդվածի իրավական նորմերի հիմքով, ինչպես նաև հիմք ընդունելով այն փաստը, որ բացակայում է պետական հիմնարկի առանձին աշխատողների 2011 թվականին ստացված պարգևատրումների վերաբերյալ տեղեկությունները տրամադրելու օրենքով սահմանված համաձայնությունը:

Սույն գործի փաստերով ու դատաքննությամբ դատարանը պարզել է ու հաստատված է համարել, որ պատասխանողն ըստ էության չի առարկում այն հարցի շուրջ, որ հայցվորի կողմից պահանջվող ամբողջ տեղեկատվության մասով վերջինս սահմանափակված է այն ստանալու իրավունքից, քանի որ պատասխանող կողմը

դատաքննությամբ ընդունել է, որ իրենք պատրաստ են տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունը միայն ըստ հաստիքների, սակայն ոչ անվանական աշխատողների տվյալների բացահայտման տեսքով, իսկ տեղեկատվության տրամադրումը մերժվել է՝ ելնելով հայցվող խնդրանքի ոչ ճիշտ ձևակերպումից, քանի որ հայցվորի ներկայացուցիչը դատաքննության ընթացքում հստակ նշել է, որ եթե հայցվոր կողմը տեղեկատվությունը պահանջում է ըստ հաստիքների, առանց անհատական տվյալների բացահայտման, ապա իրենք պատրաստ են տրամադրելու այդ տեղեկությունը:

Վերը նշված փաստերից ակնհայտ է, որ հայցվորի կողմից ներկայացված 2-րդ հարցի վերաբերյալ պատասխանողը տեղեկություն չի տրամադրել՝ ելնելով հարցի ձևակերպման խնդրից, հարցով հայցվող տեղեկատվության ոչ որոշակիությունից, քանի որ այն դիտել է որպես ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 134, 199 հոդվածների, Օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված դեպքի առկայության հիմքերով տրամադրման ոչ ենթակա անհատական բնույթի տեղեկատվություն, որը վերաբերում է աշխատողի անձնական կյանքին ու տրամադրման ենթակա չէ:

Այսինքն՝ պատասխանողի կողմից հայցվորի խնդրանքը մերժվել է տվյալ տեղեկատվությունն առհասարակ օրենքով պաշտպանվող տեղեկատվություն լինելու ու այն տրամադրելու հայցվող կողմի իրավունքն այդ հիմքով սահմանափակված լինելու պատճառաբանությամբ, քանի որ հարցման 2-րդ կետը պատասխանողի կողմից ընկալվել է որպես անհատական բնույթի տեղեկատվություն տրամադրելու մասին հայցվող խնդրանք:

Նախ, դատարանը փաստում է, որ պատասխանողին ուղղված գրության մեջ վկայակոչված հարցերը հիմնավորելու որևէ պարտավորություն պատասխանող կողմը չէր կրում և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հիմքով՝ այնտեղ վկայակոչված հարցերը դիմողը պարտավոր չէր հիմնավորելու, *իսկ դրանց ոչ պարզ, ոչ հստակ ու անորոշ լինելու դեպքում՝ պատասխանողը կարող էր պատասխան գրությամբ դիմել հայցվորին՝ դրանք պարզաբանելու խնդրանքով, ինչպիսի վարքագիծ մինչև դատարան դիմելու պահը իրականում պատասխանողի կողմից չի դրսևորվել:*

Մինչդեռ 29.05.2012թ. գրության 2-րդ կետով ներկայացված՝ «Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզևատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով)» հարցի ձևակերպումից ակնհայտ է, որ հայցվորի կողմից պահանջված հարցումը չի կրել անհատական բնույթ, քանի որ «ովքե՞ր են պարզևատրվել» հարցին ակնկալվող պատասխանն ինքնին բացահայտվել է «ըստ հաստիքների» փակագծերում նշված արտահայտությամբ, այսինքն՝ հարցն ու դրա ակնկալվող պատասխանն ինքնին պետք է վերաբերեին հաստիքներին, այլ ոչ թե կոնկրետ աշխատողների անվանական տվյալներին, իսկ «ովքե՞ր» դերանունը վերագրվել է ոչ թե կոնկրետ անձին բնորոշ տվյալներին՝ անվանը, ազգանվանը, հայրանվանը և այլն, այլ՝ այս կամ այն հաստիքը զբաղեցնող անձին կամ անձանց, օրինակ՝ իրավաբանի, հաշվապահի և այլ հաստիքներին, որոնց վերաբերյալ տեղեկություն հայցելուց գրական հայերենով, քերականորեն ճիշտ պետք է հարցը ձևակերպվի «ովքե՞ր» դերանվան միջոցով¹, քանի որ հարցը ոչ թե վերաբերում էր գուտ հաստիքներին, այլ՝ այն անձանց, առանց որևէ անվանական տվյալների բացահայտման, որոնք զբաղեցնում են այս կամ այն հաստիքները (օրինակ՝ իրավաբանի հաստիքը զբաղեցնող անձինք և այլն), իսկ «ովքե՞ր» դերանվան օգտագործմամբ հայցորն ի նկատի է ունեցել հաստիքները զբաղեցնող անձանց, այդ իսկ պատճառով գրավոր հարցման մեջ օգտագործվել է ոչ թե «ինչ հաստիքներ են պարզևատրվել» հարցադրումը, այլ՝ վերը նշված պատճառաբանությամբ օգտագործվել է «ովքե՞ր» դերանունը, իսկ «ըստ հաստիքների» բացահայտող արտահայտությամբ՝ հայցվորը ակնկալել է ստանալու աշխատողների ոչ անհատավորված, այլ՝ այս կամ այն հաստիքը զբաղեցնող փաստով պայմանավորված պարզևատրումների ու դրանց չափի մասին տեղեկատվություն՝ իրականացնելով ազատ տեղեկատվություն ստանալու իր իրավունքը, որն այս դեպքում սահմանափակված չէ ոչ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքով նախատեսված դեպքում,

¹ օրինակ՝ պատասխանը կարող էր ձևակերպվել հետևյալ կերպ՝ իրավաբանի հաստիքը զբաղեցնող անձինք պարզևատրվել են ինչ-որ գումարով, հաշվապահի հաստիքը զբաղեցնող անձինք՝ ինչ-որ գումարով, տեխնիկական սպասարկողի հաստիքը զբաղեցնող անձինք՝ չեն պարզևատրվել և այլն:

ո՛չ էլ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներով:

Հետևաբար՝ վերը նշված հանգամանքների առումով հայցվորի պատասխանում վկայակոչված փաստարկները, ինչպես նաև այն փաստարկը, որ պատասխանողը չէր կարող տրամադրել իր աշխատողների դրամական կամ նվերով պարգևատրման վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ նրանցից յուրաքանչյուրի համար առանձին-առանձին միայն հաստիքային նշագրմամբ, քանի որ դա կարող էր լինել աշխատողների անվանական տվյալներ համապատասխան հաստիքներով նրանցից յուրաքանչյուրի համար առանձին պարգևատրման չափերով, դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ աշխատողների անվանական տվյալները չբացահայտելով՝ հեշտությամբ հնարավոր էր նշել այս կամ այն հաստիքը զբաղեցնող անձանց այն թիվը, որոնք ստացել են պարգևատրում, որոնք՝ ոչ, ինչպես նաև հնարավոր էր նշել պարգևատրման գումարի չափը²:

Այսինքն, վերը նշված պատճառաբանություններից ելնելով՝ դատարանը հաստատված է համարել, որ հարցումը եղել է ձևավորված պարզ ու ընկալելի ձևով, ու դրան պատասխանողը կարող էր պատասխանել այնպես, որպեսզի չբացահայտվեին աշխատողների անհատական տվյալները, այնինչ այդ ուղղությամբ պատասխանող կողմը որևէ քայլ չի ձեռնարկել՝ բավարարվելով գրավոր հարցման 2-րդ կետով սահմանված խնդրանքն ամբողջությամբ մերժելու վարքագիծ դրսևորելով, արդյունքում՝ խախտվել է հայցվորի՝ ազատ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը:

Բացի վերը նշված հիմքերից՝ դատարանը հայցը հիմնավոր է համարել՝ ելնելով ներքոհիշյալ գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող ու ուշադրության արժանի փաստերից.

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 12 հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, ի թիվս այլի, տեղեկատվության ազատության ապահովման ոլորտում տեղեկատվություն տնօրինողը պարտավոր է օրենքով սահմանված կարգով՝ տեղեկություններ փնտրող անձին տրամադրել հավաստի և իր տնօրինության տակ գտնվող ամբողջական տեղեկություն:

Քննվող գործով «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 02.07.2012թ. գրությամբ 2-րդ հարցով «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության բարձրացրած խնդրանքը հստակ կերպով մերժվել է, իսկ մերժման գրության մեջ պատասխանողը չի նշել ոչինչ՝ հարցի պարզաբանման անհրաժեշտության մասին, հարցը ոչ պարզ լինելու, իր մեջ որևէ անորոշություն պարունակելու վերաբերյալ:

Մինչդեռ դատարանի վերը նշված դիրքորոշման լույսի ներքո պետք է փաստել, որ հարցը կոնկրետ աշխատողների անհատական հատկանիշների բացահայտման տիրույթում հասկացվելու հիմքեր չկային, իսկ եթե, այնուամենայնիվ, պատասխանողն այդպես կարող էր ընկալել, ապա անգամ այդ դեպքում Օրենքի վերը նշված պահանջից ելնելով՝ վերջինս պարտավոր էր տրամադրել իր տնօրինության տակ գտնվող ամբողջ տեղեկատվությունը, իսկ պահանջվող տեղեկատվության ամբողջի մի մասն է կազմում ըստ հաստիքների ու յուրաքանչյուրի մասով վճարված պարգևատրումների չափի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը ստանալու հայցվող կողմի իրավունքը որևէ իրավական ակտով սահմանափակված չէ, ինչն ընդունել է նաև պատասխանող կողմը, ուստի եթե պատասխանողը, մերժման գրության մեջ նշված պատճառաբանություններից ելնելով, չի տրամադրել աշխատողների անհատական հատկանիշների բացահայտող տեղեկատվությունը, ապա տնօրինվող տեղեկատվության մնացած մասը՝ ըստ հաստիքների ու յուրաքանչյուրի մասով վճարված պարգևատրումների չափի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, վերջինս պարտավոր էր տրամադրելու Օրենքի վերը նշված պահանջից

² օրինակ՝ իրավաբանի հաստիքը զբաղեցնող անձանց ընդհանուր թվից ինչ-որ քանակի անձինք ստացել են պարգևատրում՝ ինչ-որ գումարով, հաշվապահի հաստիքը զբաղեցնող անձանցից բոլորը պարգևատրվել են ինչ-որ գումարով, տեխնիկական սպասարկողի հաստիքը զբաղեցնող անձինք ընհանրապես չեն պարգևատրվել և այլն:

ելնելով, և հենց այդ տեղեկատվությունն էլ ակնկալում էր ստանալու տրեղեկատվություն հայցող կողմը, իսկ Օրենքի այդ պահանջը պատասխանողի կողմից պահպանվելու ու փաստացի կիրառվելու արդյունքում՝ սույն հայցով պահանջվող տեղեկատվությունը հայցվորը կստանար ու անհարկի չէր խախտվի վերջինիս՝ Օրենքով սահմանված՝ ազատ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը և դատական կարգով այն վերականգնելու անհրաժեշտություն ինքնին չէր առաջանա:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» 9-րդ հոդվածի 10-րդ մասի համաձայն՝ եթե տեղեկատվություն տնօրինողը չունի փնտրվող տեղեկությունը, կամ դրա տրամադրումն իր լիազորությունների շրջանակից դուրս է, ապա նա տվյալ գրավոր հարցումն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում, պարտավոր է այդ մասին գրավոր տեղեկացնել դիմողին, իսկ հնարավորության դեպքում նրան տրամադրել նաև այդ տեղեկատվությունը տնօրինողի (այդ թվում՝ արխիվի) գտնվելու վայրը, որն ունի փնտրվող տեղեկությունը, իսկ 11-րդ մասի համաձայն՝ եթե տեղեկատվություն տնօրինողը չունի փնտրվող տեղեկությանը վերաբերող բոլոր տվյալները, ապա նա դիմողին տալիս է տվյալների այն մասը, որն ունի, իսկ հնարավորության դեպքում գրավոր հարցման պատասխանում նշում է նաև այդ տեղեկատվությունը տնօրինողի (այդ թվում՝ արխիվի) գտնվելու վայրը, որն ունի փնտրվող տեղեկատվությանը վերաբերող մյուս տվյալները:

Վերը նշված հոդվածում պարունակվող իրավական նորմերի պահանջները պատասխանողի կողմից կիրառելը ենթադրում է, որ աշխատողների անհատական հատկանիշների վերաբերյալ տեղեկություններից բացի վերջիններիս հաստիքների ու դրանք զբաղեցնող աշխատողներին տրամադրված պարգևատրումների ու դրանց չափերի վերաբերյալ տեղեկություններ չունենալով՝ պատասխանողը վերը նշված օրենքի պահանջից ելնելով՝ պետք է գրավոր մերժման մեջ նշեր նաև նման տեղեկատվության բացակայության փաստը, սակայն վերջինս բավարարվել էր հարցման սեփական և այն էլ ոչ պատշաճ ընկալման փաստով, ու տեղեկատվությունը տրամադրելու անհնարինության այլ փաստեր չէր արձանագրել, սակայն գործի դատաքննությամբ դատարանը հաստատված է համարել, որ տեղեկատվության տրամադրումը պատասխանողի կողմից մերժվել է ոչ դրա բացակայության փաստով պայմանավորված, քանի որ գործի դատաքննության ընթացքում առանց աշխատողների անվանական տվյալների բացահայտման ու ըստ հաստիքների տեղեկատվությունը տրամադրելու հարցում պատասխանող կողմը հանդես է եկել այն տրամադրելու պատրաստակամ իրավական դիրքորոշմամբ:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ եթե պահանջվող տեղեկության մի մասը պարունակում է տվյալներ, որոնց տրամադրումը ենթակա է մերժման, ապա տեղեկություն է տրամադրվում մնացած մասի վերաբերյալ:

Քննվող գործով «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի 02.07.2012թ. գրությամբ 2-րդ հարցով «Բնֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության բարձրագրած խնդրանքը հստակ կերպով մերժվել է այնպիսի փաստից ելնելով, որը տվյալ հարցին պատասխանելու միակ միջոցը չէր, քանի որ դատարանի վերը նշված պատճառաբանություններից հետևում է, որ պատասխանողը, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 12 հոդվածի 3-րդ կետի պահանջով ղեկավարվելով, հիմք ընդունելով հայցվող հարցի բովանդակային նշանակությունը, մի կողմից մերժելով հայցվորի խնդրանքը՝ պահանջվող տեղեկությունն աշխատողների անհատական հատկանիշների բացահայտմանն ուղղված լինելու պատճառաբանությամբ, մյուս կողմից «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով պարտավոր էր տրամադրելու ըստ հաստիքների պարգևատրումներ տրամադրելու ու դրանց չափի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը ստանալու հայցվող կողմի իրավունքը որևէ իրավական ակտով սահմանափակված չէ, ինչպիսի փաստն ընդունել է նաև պատասխանող կողմը, իսկ Օրենքի այս պահանջը ևս պատասխանողի կողմից պահպանվելու ու փաստացի կիրառվելու արդյունքում՝ սույն հայցով պահանջվող տեղեկատվությունը հայցվորը կստանար ու անհարկի չէր խախտվի վերջինիս՝ Օրենքով սահմանված՝ ազատ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը և դատական կարգով այն վերականգնելու անհրաժեշտություն ինքնին չէր առաջանա:

Բացի այդ, գործի դատաքննությանը դատարանում հայցվորը պարզաբանել է իր պահանջը և հստակ նշել է, որ իր կողմից հայցվող հարցով ակնկալվող տեղեկատվությունը վերաբերում էր ու ներկայումս հայցով պահանջվող տեղեկատվությունը վերաբերում է ոչ թե պատասխանողի աշխատողների անհատական հատկանիշները բացահայտելուն, այլև՝ աշխատակիցներին 2011թ. տրամադրված պարզևատրումների չափերին՝ բացահայտելով միայն աշխատակիցների զբաղեցրած հաստիքների վերաբերյալ տվյալները, որից հանարվոր չէ պարզել այս կամ այն աշխատողին անհատականացնող հատկանիշները:

Մինչդեռ պատասխանող կողմը, չնայած ընդունելով այդ տեղեկության տրամադրման իրավաչափությունը, այն տրամադրելու հնարավորության փաստը, պահանջն այդ կերպ հիմնավոր լինելու փաստը, արդյունքում այդպես էլ գործի քննության ընթացքում չի կատարել հայցվորի պահանջը, իսկ այդ կապակցությամբ գործի դատաքննության ընթացքում պատասխանողի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ իրենք պատրաստ են տրամադրել տեղեկատվությունը՝ դրա ճիշտ ձևակերպման ու գրավոր հարցման դեպքում միայն, եթե իհարկե հայցվորը հրաժարվի իր պահանջից, ինչպես նաև նշել է, որ իր վստահորդ իրավաբանական անձի տնօրենը հայտնել է, որ հայցով պահանջվող տեղեկատվությունն իրենք տրամադրել չեն կարող, քանի որ բացակայում է առանձին՝ այդ մասին գրավոր հարցումը, քանի որ միայն այդ դեպքում պարզ կլինի, թե ինչպիսի տեղեկատվություն է դա ու հնարավոր է արդյոք այն տրամադրել, թե՛ ոչ:

Պատասխանողի ներկայացուցիչը նշել է, որ եթե հայցվոր կողմը տեղեկատվությունը պահանջում է ըստ հաստիքների, առանց անհատական տվյալների բացահայտման, ապա իրենք պատրաստ են տրամադրելու այդ տեղեկությունը, սակայն միայն այն դեպքում, երբ կողմը հայցից հրաժարվի, որից հետո իրենք կտրամադրեն պահանջվող տեղեկատվությունը՝ ըստ հաստիքների, ոչ կոնկրետ աշխատակիցների անունները լուսաբանելու:

Հայտնել է նաև, որ եթե դատարանը գտնի, որ պետք է տեղեկատվությունը տրամադրվի առանց անվանական ու ըստ հաստիքների, ապա իրենք կտրամադրեն այն, իսկ կողմը չի ցանկանում հաշտվել:

Վերը նշված փաստերի համադրումից հետևում է, որ պահանջը հստակ պարզաբանվել է գործի դատաքննության ընթացքում հայցվորի կողմից, այդ պարզաբանումն ընդունվել է պատասխանողի կողմից, դատարանը տրամադրել է ժամկետ հաշտվելու համար, ինչպես նաև ժամկետ՝ ստեղծված իրավիճակում հայցով ներկայացված պահանջը կատարելու, հետևաբար՝ նաև հայցվորի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, ինչը կատարելու արդյունքում հայցը կարող էր մերժվել՝ հայցային պահանջը փաստացի կատարված լինելու հիմքով, սակայն նման իրավիճակում գործի դատաքննությամբ պատասխանող կողմը որևէ ակտիվ գործողություն չի ցուցաբերել՝ առաջ քաշելով հայցվորի կողմից հայցից հրաժարվելու անհիմն նախապայմանը, ինչը կարող էր տեղի ունենալ միայն, եթե հայցային պահանջը փաստացի կատարվեր:

Հետևաբար, վերը նշված պատճառաբանություններից ու հանգամանքներից ելնելով՝ դատարանը փաստում է, որ պատասխանողը հայցվորի 29.05.2012թ. գրությամբ բարձրացված 2-րդ հարցի էությունն անգամ սխալ ընկալելու հանգամանքի պատճառաբանությամբ մերժելով հայցվող տեղեկատվության տրամադրման հայցվորի խնդրանքը՝ կարող էր դա կատարել գործի քննության ընթացքում, որի ժամանակ պատասխան հայցվող հարցի բովանդակությունն ավելի քան որոշակիություն էր ձեռք բերել, սակայն այս դեպքում ևս պատասխանող կողմը մերժել է տրամադրել տեղեկատվություն՝ բերելով ոչ միայն հայցվորի կողմից հայցից չհրաժարվելու անհիմն պատճառաբանությունը, այլև՝ հիմնվել է նոր գրությամբ լրացուցիչ հարցում կատարելու անհրաժեշտության փաստի վրա, որը ևս անհիմն փաստարկ է, քանի որ հայցվորի կողմից գրավոր հարցում արդեն իսկ կատարված էր և այն էլ՝ կրկնակի անգամ, իսկ գործի քննության ընթացքում հայցվորը ոչ թե ավելացրել է նախորդ հարցումներով ներկայացված հայցվող տեղեկատվության ծավալն ու ներկայացրել է բոլորովին նոր հարց, այլև գործի դատաքննությամբ ավելի է լուսաբանվել պահանջվող տեղեկատվության բնույթը, սակայն այն կրկին պատասխանողի կողմից չի տրամադրվել, ուստի ստեղծված փաստական հանգամանքներում հայցվորի պահանջն առավել քան հիմնավոր է:

Ինչ վերաբերում է պատասխանող կողմի այն փաստարկներին, ըստ որի՝ պատասխանողը, տրամադրելով հիմնարկի աշխատողների հաստիքացուցակի համամասնությամբ ընդհանուր 1.994.740 ՀՀ դրամի չափով պարգևատրման վերաբերյալ տեղեկատվությունը, արդեն իսկ կատարել էր հարցման պահանջը, ապա դատարանն արձանագրում է, որ տվյալ տեղեկատվությամբ պատասխանող կողմը ընդամենը պատասխանել է 29.05.2012թ. գրավոր հարցման 3-րդ հարցին, իսկ 2-րդ հարցը վերաբերել է ոչ թե ընդհանուր աշխատողների հաստիքացուցակների համամասնությամբ պարգևատրման ընդհանուր գումարին, այլև այն վերաբերել է յուրաքանչյուր հաստիքի մասով վճարված պարգևատրության չափին՝ առանձին-առանձին, քանի որ միայն այդ տեղեկության միջոցով հնարավոր կլինի բացահայտելու ընդհանուր գումարից այս կամ այն հաստիքի աշխատողներին հատկացված պարգևատրումների չափը, ուստի պատասխանող կողմի մեկնաբանություններն այս առումով դատարանն անհիմն է համարում, ավելին՝ անկախ հարցմամբ ակնկալվող տեղեկատվության ու բուն հարցման հետապնդող նպատակներից՝ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հայցվորը՝ որպես դիմող, պարտավոր չէր հիմնավորել հարցումը:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ազատորեն արտահայտվելու իրավունք: Այս իրավունքը ներառում է սեփական կարծիք ունենալու, տեղեկություններ և գաղափարներ ստանալու և տարածելու ազատությունը՝ առանց պետական մարմինների միջամտության և անկախ սահմաններից...2. Այս ազատությունների իրականացումը, քանի որ այն կապված է պարտավորությունների և պատասխանատվության հետ, կարող է պայմանավորվել այնպիսի ձևականություններով, պայմաններով, սահմանափակումներով կամ պատժամիջոցներով, որոնք ... անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում...այլ անձանց հեղինակությունը կամ իրավունքները պաշտպանելու...նպատակով»:

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը, տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից»:

ՀՀ Սահմանադրության 27.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր անձնական կամ հասարակական շահերի պաշտպանության նկատառումներով իրավասու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և պաշտոնատար անձանց դիմումներ կամ առաջարկություններ ներկայացնելու և ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու իրավունք:

ՀՀ Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ մարդու և քաղաքացու՝ Սահմանադրության 27 հոդվածով...ամրագրված հիմնական իրավունքները և ազատությունները կարող են սահմանափակվել միայն օրենքով, եթե դա անհրաժեշտ է ժողովրդավարական հասարակությունում...այլոց սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների, պատվի և բարի համբավի պաշտպանության համար...: Մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքների ու ազատությունների սահմանափակումները չեն կարող գերազանցել Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորություններով սահմանված շրջանակները»:

ՀՀ Սահմանադրության 42 հոդվածում ամրագրված է, որ Սահմանադրությամբ ամրագրված մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքները և ազատությունները չեն բացառում օրենքներով և միջազգային պայմանագրերով սահմանված այլ իրավունքներ և ազատություններ:

Յուրաքանչյուր ոք ազատ է կատարելու այն, ինչն արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները եւ ազատությունները: Ոչ որ չի կարող կրել պարտականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Այսինքն՝ գործի էությունից ելնելով կարևոր հատկապես ընդգծել ՀՀ Սահմանադրության վերոհիշյալ 27 և 42 հոդվածների հարաբերությունը, մասնավորապես՝ այն, որ ՀՀ Սահմանադրությունը, ամրագրելով տեղեկատվության և խոսքի ազատության իրավունքը, միաժամանակ մեկ այլ՝ 42 հոդվածով սահմանափակում է

27 հողվածով սահմանված ազատությունը, որի իմաստից հետևում է, որ նշված ազատությունը կարող է սահմանափակվել օրենքով և կիրառվել այնքանով, որքանով դա չի խախտում այլոց իրավունքները՝ դրանով իսկ բացառելով ազատության իրավունքի չարաշահումն ու անձի իրավունքների ու ազատությունների խախտումը, ինչը նշանակում է, որ եթե ներպետական օրենսդրությամբ սահմանված է տեղեկատվություն փնտրելու ու ստանալու ազատության որոշակի սահմանափակում՝ կապված տարածված տեղեկատվությունն օրենքով տրամադրման ենթակա չլինելու փաստի հետ ու այդ մասով տեղեկատվություն ստանալու իրավունքն օրենքով սահմանափակված լինելու փաստի հետ, ապա տեղեկատվություն ստանալու հայցվող կողմի ազատությունը այդ դեպքում սահմանափակված է:

Փաստորեն, վերոգրյալը հիմք ընդունելով՝ հարկ է նշել, որ ցանկացած քաղաքացիաիրավական սուբյեկտ, ՀՀ Սահմանադրության 27 հողվածով նախատեսված տեղեկատվություն փնտրելու ու ստանալու իրավունքի ազատության սկզբունքներից ելնելով, գրավոր հարցմամբ դիմելով համապատասխան մարմին՝ այն ստանալու խնդրանքով, պետք է նախ և առաջ ղեկավարվի ՀՀ Սահմանադրության 42 հողվածով և ազատության իրավունքը իրականացնի օրենքին համապատասխան: Նույն կերպ պետք է վարվի նաև տեղեկատվությունը տնօրինող կողմը, ում ուղղված է հարցումը, քանի որ և՛ տեղեկատվություն փնտրողը, և՛ այն տրամադրող կողմերը պետք է այդ հարաբերություններում գործեն այնպես, որպեսզի չխախտվեն այլոց իրավունքները և ազատությունները՝ այդ կերպ գործելով օրենքի շրջանակներում և խուսափելով օրենքով սահմանված պատասխանատվությունից:

Բացի այդ, դատարանն ընդգծում է, որ սահմանադրորեն ամրագրված վերոհիշյալ իրավական նորմերի պահանջը կայանում է նրանում, որ Հայաստանի Հանրապետությունում, որտեղ ժողովրդավարությունն ունի իր առաջնահերթ դերն ու նշանակությունը, պետք է պաշտպանվի և խրախուսվի տեղեկատվություն տրամադրելու իրավունքի իրականացման ազատության, տեղեկատվություն տարածելու գործողությունները, ակայն, միաժամանակ, սահմանադրորեն ամրագրված նորմի (ՀՀ Սահմանադրության 43 հողված) բարձրագույն իրավական պահանջից հետևում է, որ այդ ազատությունն ու տեղեկատվություն տարածելու, ստանալու, փնտրելու իրավունքները թե՛ տեղեկատվությունը հայցող անձի, թե՛ այն տրամադրող մարմնի կողմից պետք է իրագործվի օրենքի պահանջներից բխող, այսինքն՝ այն որևէ կերպ չպետք է հակասի օրենսդրի կողմից սահմանված այն չափանիշներին, որոնք պայմանավորված են ժողովրդավարության անհրաժեշտ տարրերի պահպանման անհրաժեշտությունից, ինչպես նաև պետք է համապատասխանի տեղեկատվության ստացման, փնտրման ու տարածման այն սահմանափակումների շրջանակին, որոնք օրենսդրի կողմից համապատասխան իրավական նորմով հետապնդում են այլոց սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների, պատվի և բարի համբավի պաշտպանության իրավական նպատակ, որի անհրաժեշտությունը պայմանավորվում է ժողովրդավարական հասարակություն չափանիշներով, ուստի եթե տեղեկատվությունը հայցող անձը գործում է օրենքի պահանջների խախտմամբ՝ չարաշահելով սահմանադրորեն և միջազգային պայմանագրերով ամրագրված իր՝ Սահմանադրության 27 հողվածով, ինչպես նաև «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով ամրագրված իրավունքները, ապա տեղեկատվությունը տնօրինող անձը պարտավոր է սահմանափակել հայցվող կողմի՝ ազատ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը՝ հիմնավորելով սահմանափակման փաստը գործող իրավական ակտերի պահանջներով, սակայն ոչ կամայական կերպով՝ բացառելով քաղաքացիական հասարակության և ժողովրդավարական պետության համար ոչ անհրաժեշտ՝ կատարյալ ազատության առկայության փաստը:

Մինչդեռ գործի փաստերով, դատարանի վերը նշված դիրքորոշմամբ պայմանավորված՝ պետք է փաստել, որ քննվող գործով հայցվորի կողմից 29.05.2012թ. գրավոր դիմումի 2-րդ կետով հայցվող տեղեկատվությունն իր բնույթով չի հանդիսացել օրենքով տարածման ոչ ենթակա տեղեկատվություն: Այն չի տրամադրվել պատասխանողի կողմից՝ աշխատողի անձնական կյանքին վերաբերող տեղեկությունները ստանալու հայցվող կողմի իրավունքն օրենքով սահմանված կարգով սահմանափակված լինելու

պատճառաբանությամբ, սակայն մյուս կողմից գործի դատաքննությամբ պարզվել է, որ հայցվորը նման տեղեկատվություն ստանալու նպատակ չի հետապնդել, վերջինիս հարցման ձևակերպումից ակնհայտ է, որ տեղեկատվությունը պահանջվել է ոչ անվանական, այլ՝ ըստ հաստիքների, ավելին՝ այդ փաստը լուսաբանվել ու պարզաբանվել է գործի դատաքննությամբ, իսկ Օրենքի ուժով պատասխանողը, անկախ տեղեկատվությունը որպես աշխատողի անհատական տվյալներից բխելու ոչ ճիշտ ընկալման փաստից, պարտավոր էր տրամադրելու իր տնօրինության ներքո գտնվող ամբողջ տեղեկությունը, որը օրենքով պաշտպանված չէ, անգամ եթե հարցման էությունն ընկալել էր ոչ ճիշտ, պարտավոր էր մերժելու հայցվող տեղեկատվությունը միայն մասնակի՝ մյուս մասով տրամադրելով օրենքով չպաշտպանված, այսինքն՝ ըստ հաստիքների տեղեկատվությունը:

Մինչդեռ գործի դատաքննությամբ դատարանը պարզել ու հաստատված է համարել, որ պատասխանող կողմը, չնայած ևս ընդունել է ըստ հաստիքների, առանց աշխատողների անվանական հատկանիշների բացահայտման տեղեկատվություն ստանալու հայցվորի իրավունքի իրականացման իրավաչափության փաստը, այնուամենայնիվ, հրաժարվել է տեղեկատվությունը տրամադրելուց՝ անհիմն պատճառաբանություններից ելնելով, հետևաբար՝ դատարանը գործով ապացուցված է համարում տեղեկատվություն ստանալու հայցվորի՝ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի, Սահմանադրությամբ ու «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված, պաշտպանված իրավունքի խախտման փաստը, որը սույն վճռով ենթակա է վերականգնման՝ հայցվող տեղեկատվությունը դատական կարգով տրամադրելուն պատասխանող կողմին պարտավորեցնելու միջոցով:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 68 հոդվածի համաձայն՝ դատական ծախսերը կազմված են պետական տուրքից և փորձագետին, վկային կանչելու, ապացույցները դրանց գտնվելու վայրում զննելու, փաստաբանի խելամիտ վարձատրության և գործի քննության հետ կապված այլ գործողությունների համար վճարման ենթակա գումարներից:

Անդրադառնալով դատական ծախսերից փաստաբանի վարձատրության հարցին՝ դատարանը գտնում է, որ այդ մասով պահանջը հիմնավոր է միայն մասնակի՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Գործի դատաքննությամբ հաստատվել է, որ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության ու «Մեժլումյան և Պետրոսյան փաստաբանական գրասենյակ» ՍՊ ընկերության միջև 20.08.2012թ. կնքվել է փաստաբանական ծառայություններ մատուցելու մասին պայմանագիր, ըստ որի՝ պայմանագրով նախատեսված՝ «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի դեմ նարկայացվող՝ իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու ու տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին գործով մատուցվող ծառայությունների դիմաց պետք է վճարվեր 127.000 ՀՀ դրամ գումար: Նշված պայմանագրի հիման վրա կողմերը 20.08.2012թ. կազմել ու հաստատել են ծառայությունների մատուցման հաշիվը:

Վերը նշված պայմանագրով սահմանված ծառայությունների արժեքը վճարվել է, մասնավորապես՝ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից «Մեժլումյան և Պետրոսյան փաստաբանական գրասենյակ» ՍՊ ընկերության հաշվին փաստացի փոխանցվել է 127.000 ՀՀ դրամ գումար՝ ըստ 20.08.2012թ. կողմերի միջև կնքված պայմանագրի՝ ըստ 20.08.2012թ.-ի վճարման քիվ 109 հանձնարարականի:

Տվյալ դեպքում, դատարանը արձանագրում է, որ հայցվորի կողմից ներկայացված պահանջը ենթակա է բավարարման մասնակի՝ վերը նշված գումարի կիսով՝ 63.500 ՀՀ դրամ գումարի չափով, քանի որ նախ կնքված՝ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի 1.1 կետի վերլուծությունից հետևում է, որ սույն գործով ծառայությունները պետք է մատուցվեն ոչ միայն ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանում, այլև՝ վերաքննիչ ու

վճարել դատարաններում, քանի որ հստակ նախատեսված է, որ ոչ բարենպաստ դատական ակտի դեպքում՝ ծառայություններ մատուցողը պետք է նաև այն բողոքարկի:

Այսինքն՝ ծառայությունների մատուցման համար սահմանված վճարը՝ 127.000 ՀՀ դրամ գումարը, սահմանվել է ոչ միայն առաջին ատյանում հայցվորի շահերի պաշտպանության համար, այլ ընդհանուր բոլոր երեք ատյաններում հայցվորի շահերի պաշտպանության համար, ուստի հայցվորի կողմից ներկայացված՝ 127.000 ՀՀ դրամ գումարի պահանջն այս հիմքով ամբողջությամբ բռնագանձելն ինքնին անհիմն է՝ գուրկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 68 հոդվածով սահմանված փաստաբանին վարձատրելու գումարի չափի խելամտության սկզբունքից:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի «ՄԵԼՏԵՔՍ ՄՊԸ»-ն և Մեսրոպ Մովսեսյանն ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության (գանգատ թիվ 32283/04) 2008թ. հունիսի 17-ի վճիռը, որի 10-րդ կետով արձանագրվել է, որ դատարանի նախադեպային իրավունքի համաձայն դիմումատուին տրամադրվում է իր ծախսերի և ծախսերի փոխհատուցում միայն այն դեպքերում, երբ ցույց է տրվում, որ դրանք իրականում կատարվել են, եղել են անհրաժեշտ և իրենց ծավալով ողջամիտ են:

Բացի այդ, Եվրոպական դատարանը իր կայացրած վճիռներում, անդրադառնալով դատական շախսերի հատուցման խնդրին, մշտապես նշում է, որ կրած դատական ծախսերի համար դիմումատուն պարտավոր է ցույց տալ, որ 1) այդ ծախսերն իսկապես արվել են 2) արվել են անհրաժեշտաբար 3) ներկայացված ծախսերը «խելամիտ» են:

Հետևաբար՝ դատարանն արձանագրում է, որ հայցվորն իրավունք ունի դատական ծախսերի և վճարումների հատուցման այն չափով, որ չափով որ ապացուցված է, որ այդ ծախսերն արվել են փաստացի և անհրաժեշտաբար ու ողջամիտ են իրենց ծավալով, խելամիտ են:

Տվյալ դեպքում, վերը նշված չափանիշները հաշվի առնելով՝ Դատարանը գտնում է, որ ողջամիտ է հանդիսանում կատարված ծախսից միայն կեսը՝ 63.500 ՀՀ դրամ գումար տրամադրելը՝ որպես իր շահերը դատարանում ներկայացնելու համար փաստաբանին փաստացի վճարված ծախսի հատուցում, քանի որ սույն գործով հայցվորի կողմից փաստացի կատարվել է 127.000 ՀՀ դրամ դատական ծախս, սակայն մատուցված ծառայությունների ծավալից, բնույթից ելնելով՝ այն ողջամիտ, անհրաժեշտ ու խելամիտ չէր:

ՀՀ դատական օրենսգրքի 90-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 10-րդ կետի համաձայն՝ դատական իշխանություն իրականացնելիս դատավորը պարտավոր է չհաստատել այն դատական ծախսերը, որոնց չափը չի համապատասխանում դրանց ողջամիտ արժեքին:

Վճարել դատարանը արձանագրել է, որ սույն գործով փաստաբանի վարձատրության խելամտության հարցը որոշելիս անհրաժեշտ է ամբողջության մեջ հաշվի առնել գործով փաստաբանի կատարած աշխատանքի ծավալը (ապացույցներ հավաքելու և ներկայացնելու անհրաժեշտությունն ու այդ գործողությունները փաստացի կատարելու հանգամանքը, գործի քննությանը մասնակցության աստիճանը), գործի բարդությունը (վիճելի իրավահարաբերության բնույթը, գործի քննության տևողությունը), նմանատիպ գործերով պրակտիկայում ընդունված փաստաբանական ծառայության մատուցման դիմաց վճարվող գումարի չափը, ինչպես նաև դատական ակտով բռնագանձվող գումարի և պահանջվող փաստաբանական վճարի չափի հարաբերակցությունը (տե՛ս ըստ հայցի Ֆերդինանտ Առաքելյանի ընդդեմ Հարություն Պետրոսյանի՝ գումար բռնագանձելու պահանջի մասին, և հակընդդեմ հայցի՝ 27.07.2007 թվականի փոխառության գործարքը չկնքված համարելու պահանջի մասին Վճարել դատարանի 29.06.2012թ.-ի թիվ ԵԿԴ/1587/02/10 գործով կայացրած որոշումը):

Ներկայացված դատական ծախսի հատուցման պահանջը քննության առնելով նաև Վճարել դատարանի վերը նշված դիրքորոշման լույսի ներքո, ելնելով վերը նշված չափանիշներից և նկատի ունենալով, որ փաստաբանը սույն գործով ի շահ հայցվորի կատարել է կնքված ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագրով սահմանված դատավարական գործողությունները, որոնք, հնարավոր է դեռ չեն ավարտվել, ինչպես նաև հաշվի առնելով գործի քննության կարճատևությունը, այն, որ փաստաբանը գործով մասնակցել է ընդամենը երեք դատական նիստի, կազմել է հայցադիմումը, գործն իր

բնույթով չէր պահանջում բազմաթիվ իրավական ակտերի ուսումնասիրություն՝ ելնելով վիճակի իրավահարաբերության բնույթից՝ դատարանը սույն գործով փաստաբանական ծառայություններ մատուցելու դիմաց վճարման ենթակա գումարի ողջամիտ չափ է համարում 63.500 ՀՀ դրամը:

Ելնելով փաստաբանի վարձատրության չափի խելամտության սկզբունքից, հիմք ընդունելով Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանի, Վճռաբեկ դատարանի դիրքորոշումներից բխող դատարանի կողմից վերը նշված պատճառաբանությունները՝ դատարանը գտնում է, որ հայցը բավարարման ենթակա լինելու հիմքով՝ պատասխանողը պետք է հայցվորին վճարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար հայցվորի կողմից փաստացի կատարված դատական ծախսը, որը կազմում է 63.500 ՀՀ դրամ՝ իսկ մնացած մասով հայցվորի պահանջը ենթակա է մերժման:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 72 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ պետական տուրքը ենթակա է վերադարձման՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Համաձայն «Պետական տուրքի» մասին ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի՝ պետական տուրքի դրույքաչափերը սահմանվում են գնահատման ենթակա գույքի արժեքի կամ օրենքով սահմանված բազային տուրքի նկատմամբ:

Նույն «Պետական տուրքի» մասին ՀՀ օրենքի 9 հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետով սահմանված կարգով ներկայացված պահանջով հայցադիմումի համար պետական տուրքը կազմում է՝ ոչ գույքային պահանջով՝ բազային տուրքի քառապատիկի չափով:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 73 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատական ծախսերը գործին մասնակցող անձանց միջև բաշխվում են բավարարված հայցապահանջների չափին համամասնորեն:

Տվյալ դեպքում, հայցվորը դատարան ներկայացրած հայցային պահանջի մասով նախապես վճարել է պետական տուրքի գումար՝ 4.000 ՀՀ դրամի չափով, քանի որ դատարանին ըստ էության ներկայացրել է մեկ ոչ գույքային պահանջ՝ խնդրելով իրավունքի խախտման փաստի ճանաչման հիմքով պարտավորեցնել տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունը, հետևաբար՝ հայցի բավարարման պարագայում փաստացի կատարված դատական այս ծախսը ևս պետք է բռնագանձվի իրավունքը պախտած անձի կողմից՝ պատասխանողից՝ ելնելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 73 հոդվածով սահմանված՝ բավարարված պահանջների համամասնության կարգով պետական տուրքի բռնագանձման սկզբունքներից:

Վերոգրյալների հիման վրա, ինչպես նաև ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 68, 73, 124, 130-132 և 140-140¹ հոդվածներով՝ դատարանը

Վ Ճ Ո Ւ Յ Ց

«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի՝ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը ճանաչելու, տեղեկատվություն տրամադրելուն պարտավորեցնելու, դատական ծախսերի գումարի բռնագանձման պահանջների մասին հայցը բավարարել մասնակի:

Ճանաչելով «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը՝ պարտավորեցնել ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տրամադրելու տեղեկատվություն առ այն, թե 2011թ.-ին հիմնարկի աշխատակիցներն ինչքան գումարով են պարզևատրվել՝ տեղեկատվությունը տրամադրելով ըստ հաստիքների, առանց հիմնարկի աշխատակիցների անվանական տվյալները բացահայտելու տեսքով:

«Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից հոգուտ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության բռնազանձել 63.500 (վաթսուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ որպես խախտված իրավունքը վերականգնելու համար հայցվորի կողմից փաստացի կատարված խելամիտ, ողջամիտ ու անհրաժեշտ փաստաբանի վարձատրության գումար, ինչպես նաև 4.000 (չորս հազար) ՀՀ դրամ՝ որպես գործով որպես խախտված իրավունքը վերականգնելու նպատակով դատարան դիմելու համար հայցվորի կողմից նախապես վճարված պետական տուրքի գումար:

«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության հայցն ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի՝ փաստաբանի վարձատրության դատական ծախսի՝ 63.500 ՀՀ դրամ գումարի բռնազանձման պահանջի մասով, մերժել:

Պետական տուրքի հարցը համարել լուծված:

Վճիռը կամովին չկատարելու դեպքում դա կկատարվի դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության միջոցով՝ պարտապանի հաշվին:

Վճիռն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից մեկ ամիս հետո:

Վճիռը կարող է բողոքարկվել միայն վերաքննության կարգով՝ ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարան՝ հրապարակման օրվանից մեկամսյա ժամկետում:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Ա. ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ